

„שיהרגו אחר את השני!“ אמר הישראלי. אבל זה לא היה פליכר פשוט

זה נראה כמו ראשיתה של טרגדיה, התחלתה של מלחמת-אחים. לאחר מכן זה נראה כמו סיום של קור מדיה, תעלול הסרטימטעות של קבוצת הרפתקנים מטורפים. אך המחזה לא היה מצחיק, אם כי לא הגיע הפעם לממדים טראגיים.

מה שהתחולל השבוע בבירת ספרד — מן הרגע שבו פרצו הפידיאון הפלסטיניים לבניין השגרירות המצרית האילמו להרוג את השגריר ועוזריו אם לא תבטל מצד ריגים את הסדרה הביניים עם ישראל, ועד הרגע שבו נחת המטוס עם הפידיאון ובני הערובה באלג'יר — מטיל אור על המצב שבו נתון עתה אש"ף.

בין הפטיש והסדן. כל הגורמים הירכזיים במרחב נמצאים עתה בין הפטיש והסדן. יצחק רבין נמצא בין פטיש הלחץ האמריקאי וביין סדן הלאומנות הישראלית. האמריקאים רוצים בהסדר ביניים נוסף עם סוריה, כדי להקל על מצריים ולסלק את השפעת ברית המועצות גם מדמשק. אולם באותה עת עצמה גואה במדינה ובממשל לה גל חדש של טירוף, הדרוש להקים ברמת-הגולן התנחלויות חדשות (ראה לה' 17).

רבין אינו יכול לזנו, ולא כל שכן לגבש הצעה להסדר שלראלימצרי-סוריה פלסטיני. הנמצא עתה בהישגיד.

אנוואר אל-סאדאת נמצא בין פטיש הלחץ האמריקאי והלאומנות של חזית הסירוב. הוא רוצה להסתדר עם ארה"ב ועם ישראל. אך נאלץ להתגונן מפני ה"אשמות והאיזמים של טרופולי ובנדאד, דמשק ואש"ף. השבוע, בשיא הדראמה במאדריד, היה סאדאת מוכן לפתוח במלחמה נגד אש"ף — אך הוא יודע שהוא יאפשר לאש"ף כדי להגיע להסדר יציב, שייתר מכולם נמצא בין הפטיש והסדן יאטר עראפאת.

פחד הנטישה. עראפאת לא שלח את הפידיאון לתקוף את השגרירות המצרית במאדריד. לפי כל הסימנים, היחידה של שם עבד אל-קאדר חוסייני — המפקד הפלסטיני האגדתי שנפל בקרב על הקאסי-טל בפעולת נחשון (אפריל 1948) — שיכת לחזית הסירוב. עראפאת פעל כמיטב יכולתו כדי לסיים את הפרשה בשלום, ולמנוע עימות עם מצריים. אך עראפאת גם לא היה מסוגל למנוע את הפעולה או לגנותה בצורה חריגה מעט.

כי ראש אש"ף אינו מאמין למנהיגים הערביים. הוא זוכר שאש"ף גרדן, בת קופות שונות, עלידי סוריה, מצריים, לבנון וירדן. הוא חושש שאם יפסיקו הפלסטינים את פעולות-הטרור, הם יישכחו למחרת היום, ואיש לא יפעל עוד למען הקמת מדינה פלסטינית.

עראפאת משוכנע כי מצריים רוצה לפי רש מן החזית הערבית ולנטוש את הפלסטינים. הוא גם מאמין כי סוריה רוצה בעצם להצטרף אל מצריים. למרות דיבורי ריה הרמים, הוא חושש על כן, שבעתיד הקרוב עלולים הפלסטינים להיות נטושים ועזובים.

„שיהרגו!“ הגיון זה היה צריך להוביל את עראפאת לעמדה מתונה, שיאפשר לו להשתלב בעוד מועד במערכת המצרי-אמריקאית החדש. השבוע גילה סאדאת כי אכן הציע זאת לעראפאת עוד בחודש מארס, וכי האמריקאים היו מוכנים ליה. אך עראפאת פוצץ את המהלך עלידי התקפה פרועה על ארצות-הברית. עראפאת חושש מפני חזית הסירוב. הוא יודע כי עלייה גלויה על דרך ההסדר תביא לעימות בתוך אש"ף, ואולי למלחמת-אחים בין המתונים והקיצוניים בו.

מאן לשון דומשעמית בהכרזותיו, כש"נה" אך מדבר גם על פלסטיני הגדולה" (ראה עמודים 15-16). הוא משתדל לפייס את סאדאת ואת חזית הסירוב, לגנות את הסדרה הביניים מבלי להיכנס למלחמה גלויה עם מצריים.

זהו מופע של לוליינות. פרשת מאדריד מוכיחה שבכל רגע הוא עלול להסתיים באסון. לישראל המצוי כל זה לא היה איכפת. „מה יש? שיהרגו אחד את השני!“ אמר, כשפתח את הרדיו במוצאי יום-כיפור ושמע את החדשות על פעולת מאדריד. אך העניין אינו פשוט כל-כך. כי לעיר מות סאדאת-עראפאת תהיינה תוצאות מרחיקות-לכת על עתיד ישראל.

הממשלה

„מיסמך גלילי“

מיספר עתיים

„אל יבנה הגליל“ אבל גלילי מנסה

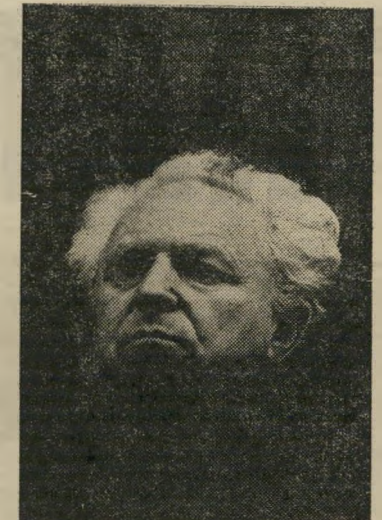
החיבנות על רמת-הגולן

האדם היחיד בממשלת ישראל שלא הפיק לקח כלשהו ממלחמת יום-כיפורים הוא השר-ללא-תיק ישראל גלילי. לכאורה אין לו כל תפקיד רשמי מוגדר בתוקף היותו חבר בממשלה. אבל אם ירצה היסטוריון בעתיד לתהות על התפקיד שמילא בתקופת חברותו כשר, הוא יוכל להגדירו בשקט כ„מחזר מלחמה“. כי שמו של גלילי מתנוסס לדיראן על מיסר מן, שלפי טענת מנהיגי מצריים הוא שהביא אותם למסקנה כי הדרך היחידה ראל על השטחים המוחזקים היא לפתוח במלחמה.

„מיסמך גלילי“ הוא התואר שהודבק בו 1973 לניסוח מדיניות התיישבות בשטח חים המוחזקים, שהפך מאוחר יותר לחלק ממצע המערך בבחירות לכנסת השמינית. לא גלילי הוא שיום אותו. הצורך בהגדרה פומבית של מדיניות כזו נולד אחרי שתיגלו תוכניתו של שר-הביטחון דאז, משה דיין להקים את העיר ימית בפיתחת רפיה.

נוכח המחלוקת והוויכוחים הציבוריים שהתלהטו אז, נטל גלילי על עצמו לנסח את הפרשה שהושגה במערך לגבי מדיניות ההתנחלות. אחרי מלחמת יום-כיפורים טען נשיא מדינות כזו נולד אחרי כי „מיסמך גלילי“ הוא שהביאו להחלטה הסופית לפתוח במלחמה באוקטובר. לי-טענתו הוכיח המיסמך כי ישראל מתכננת וונת לאכלס את השטחים המוחזקים, כדי להעמיד את מדינות-ערב בפני עובדות מוגברות בשטח.

אנכרונזים חי. במוחה הורישה ממי שלח גולדה מאיר לממשלת יצחק רבין

שר גלילי פתח — לכל פורענות

את ישראל גלילי, מנהיגה של חטיבת אחר דות-העבודה, אנכרונזים חי, רוחרפאים של העבר המרחפת בתוככי ממשלתו של רבין. איש בישראל לא היה זוכר אולי כי גלילי חי ומכהן כשר בממשלה לולא הור כיח את קיומו בשבועות האחרונים כניו סיונו לכפות על הממשלה את מה שכונה כבר כפי שר-המישפטים חיים צדוק כי „מיסמך גלילי מיספר שניים“. בעצם תקופת הבריורים החשאיים סביב

קורבן יצחק עזריאל (באמצע) ואחיו מעצר — בכל מחור

דורון חשוד בכך שרצה. לפני כחודש ימים בערך, את הילד יצחק עזריאל בן 11 מירוחם. הוא הובא לבית-המישפט בבאר-שבע, ונעצר להמשך החקירה. עם הבטחה זו של סניץ ברקוביץ מר מישטרה המחוז הדרומי, דומה שטוהרו שלושת הבדואים שנעצרו בירוחם שעות ספורות אחרי גילוי גופת הילד הנרצח. די בכך שהם שוחררו. כלומר, הם עשו את שלהם, ומותר להם עכשיו לחזור לבתיהם. המישטרה חייבת לחקור, לעצור כל אדם החשוד בעיניה כי היה קשור בקשר כלשהו עם הרצח.

מה עשתה המישטרה במיקרה רצח הילד מירוחם? הצצה מישיטרתית. היא הפיצה שמועות שחבורת ילדים שכללה את הנרצח צא גרמה. בעבר הלא-רחוק, צרות לבדו אים בסביבה, וכי בעיקבות היעלמות כספים ואופניים מאהלים של הבדואים נפתח הפתח לבקשת נקמה. יש סכין שעליו כתמים שיכולים להיות של דם הקורבן (הסכין נמצא אצל נער בדואי צעיר), הור דיעה המישטרה, ויש חשדות שמדובר בי ניקמת-דם נוסח בדואי. ידו השמאלית של הנרצח נקטעה באמצעות מכשיר חד.

מיד מיהרו השוטרים לאוהלי הבדואים ועצרו את מוחמד סולימאן עוג'ה בן 17, שגילה את הגופה, את אביו סולימאן זנון בן 55 ועוד בדואי צעיר כבן 20. דליעה עודה.

למחרת הובאו שלושת הבדואים לבית-המישפט להארכת מעצרים. הסכין שנמצא אצל הבדואים ועליו סימני-דם נשלח לדיברי המישטרה, לכור האטומי, לבדיקה. עברו ימים, תוצאות הבדיקה לא נתגלו. האם היה דם אדם, או בהמה? דממה. אין תשובה. המישטרה חוקרת.

על החקירה הוטל איפול מלא, מסרו הדוברים. החשודים ברצח הילד נמצאים בידניו. עברו ימים נוספים. המישטרה לא פירסמה עד היום את תוצאות בדיקת הסכין. היא גם לא תפרסם אותן. העיקר היה להמשיך בהצגה, כדי להרגיע את הרוחות, המישטרה שולטת במצב. קורבן נוח. שלושת הבדואים היו חשודים אידיאליים. הם סירבו לאשר את חשדות החוקרים. אך איזה רוצח מודה מייד שהוא הפושע? צריך ללחוץ עליהם. להביא הוכחות, להחזיק במעצר, עד שיום אחד יתגלה חרוצח האמיתי. הבדואים לא יומינו עורכי-דין להגן עליהם, ולא ישנו לבג"ץ אחרי שישוחררו. הם יישבו ויסבלו בשקט.

לפתע הכריז סניץ יצחק ברקוביץ, ראש הצוות שניהל את ההצגה: גילינו שבני צע מעשה-סדום נעצר שרצח. החשוד דורון הוא שביצע את המעשה. הוא ידוע כסוטה-מיין.

את העובדה שהנרצח היה קורבן למעשה-סדום הסתירה המישטרה קודם-לכן. לפי גירסתה, היתה רק ניקמת-דם של הבדואים. העולם הזה דחה מהרגע הראשון את חשדה של המישטרה בשלושת הבדואים. היה ברור שהדבר מבייז.

„מה יכול היה להיות המניע האמיתי לרציחתו של יצחק עזריאל בן 11 וחצי? האם נפל קורבן לסוטה-מיין, שרצח אותו אחרי שמשך אותו לכיוון תעלת-הביבון?“ (העולם הזה 1980).

סוטה-מיין רצח את הילד מירוחם, טוען היום סניץ ברקוביץ. זה היה ברור למישטרה מהרגע הראשון, כאשר נתקבלו תוצאות הבדיקה הפאטולוגית. לא היה כל צורך להאשים את הבדואים. אך אז לא היה בידי החוקרים חשוד נוח ייחרי, כדי להוכיח לאורחי המדינה את יעילותה.

אפשרויות משאומתן נוסף עם סוריה, לקר ראת הסדר-ביניים נוסף או הסדר כולל. מצא גלילי בן ה-64 לנכון להניח מוקש בדרכה של הממשלה בדמות הצעה לחקיקת ארבע היאחזויות חדשות ברמת-הגולן. היוזמה להצעה באה אומנם מצד גוף המיתקרא ועדי-שבי-רמת-הגולן, אולם גלילי הוא הרוח החיה מאחרי גוף זה, הוא המנחה את פעולותיו והוא גם הנאבק בממשלה לכפיית קבלת החלטה בדבר הקימת ההיאחזויות החדשות.

הממשלה נמצאת בין הפטיש והסדן. סיי רוב לאשר את הקמת ההתנחלויות יתפרש כחוגים הלאומניים כנוכחות לסגת מרמת-הגולן, ואף להוריד משם ישובים במיט גרת הסדר שיושג עם הסורים. שר-השיכון, אברהם עופר, כבר הביע את דעתו בפומבי שהורדת היאחזויות קיימות אינה בלתי נמנעת. אפילו חבר מפלגתו של גלילי, שר-החוזן יגאל אלון, טען כי „לא כבשנו את רמת-הגולן כדי להקים בה ישובים“. אבל קבלת החלטה שלילית בממשלה בנושא זה חיתן אור ירוק לפתח חת מערכת הפגנות חדשה נגד הכוונה להוריד ישובים ברמת-הגולן.

מצד שני אין הממשלה יכולה להרשות עצמה להחליט על הקמת היאחזויות חדשות בגולן. לא רק שלא ניתן יהיה להגיש שים את ההחלטה, דבר שיראה כחתי גרות מפורשת באמריקאים ובהבטחות ש נתן קיסניג'ר לסורים. עצם קבלת ההחלטת יכולה לשמש כעילה לחידוש האש מצד הסורים, מעשה שעלולות להיות לו השלכות חמורות לגבי הסכם הביניים שהורג כבר עם המצריים.

עריה צורך ירידה. אלא שגלילי אינו נרתע מסכנות אלה. אחרי שוועדת השרים לענייני התיישבות סירבה לדון בהצעה להקים את ההתנחלויות החדשות בגולן, כדי להימנע מהצורך לקבל החלטה כלשהיא לחיוב או לשלילה, הובאה הי הצעה למליאת הממשלה כשישראל גלילי הוא אפטרופוסה המדיני והמסרי.

נראה כי העובדה שמלחמה אחת כבר נקשרה בשמו, איננה מספקת את גלילי. בידעו כי גם סיעות קואליציוניות כמו מפ"ם והל"ע אינן יכולות להרשות לעצמן להתנגד בפומבי להקמת היאחזויות חדשות בגולן, מנסה גלילי להביא לידי עיימות בנושא זה בממשלה, בתקיחה כי יצי ליה לכפות את מדיניותה של ממשלת גולדה-דיין על ממשלת רבין.

הממשלה תנסה אומנם להימנע גם היא מדין מעמיק בנושא ולדחות את קבלת ההכרעה ככל האפשר, וייתכן כי הפרשה תועבר, לשם שהייה, לדיון מוקדם במוסד דות המערך. אולם בקונסטלציה מסויימת עלול גלילי לדחוק את מתנגדיו אל הקיר, לאלצם לקבל החלטה פשרנית בנושא. רק עיוור מדיני עשוי עוד להאמין כיום בתור עלת שתצמח מהקמת היאחזויות חדשות בגולן — שתהיינה מועמדות לפירוק בי-דיוק כמו כמה מההיאחזויות הקיימות כבר.

פועים

הבדואי השוד תמיד

כאשר לא נמצא מישיטרה חשוד מתאים להאשימו ברצח הילד מירוחם — נמסרה אז הבדואים

סניציב יצחק ברקוביץ הבטיח, בשבוע שעבר: „אפשר יהיה להגיש כתב-אישום נגד החשוד-ברצח, יוסף דורון בן 21 מירוחם“.